

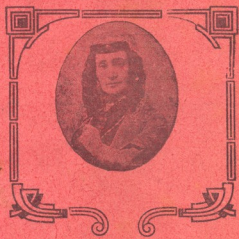

ათასგვრთ სალიტერატურო აქრანალო

1.—1915

მთილება ხელმოწერა 1915 წ...თეატრი და ცხოვრება“-ზე

4 იანვარი

ელისაბედ ჩერქევიშვილი

(25 წ. სასკენო მოღვაწე და 7 იანვ. ბენეფისის გამო)

აშული მანირა თავისი დასტით

(მისი „0 წ. სააშულო მოღვაწეობის შესრულების გამო)

№ 1
შინაარსი:

1. მეთაური:—ა. ჟრთი წაგა და სხვა მოვა“ ბ. ჩენს მითხველს 1
2. ი. გრიშაშვილი—სამშობლოს მუხაბაზი, ლექსი 2
3. ა. შანშიაშვილი—ჩემთვის თუ სხვისთვის? 4
4. ი. წი—ქართველი მწერლები, დ. გ. ნახუცრიშვილი 3
5. დია ჩიანელი—სიყრმის საჩუქარი, 4
6. ი—ელი—ელისაბედ ჩერქეზიშვილი 5
7. დავ. მესხი—ომი, ომზე, ომის გამო 6
8. შოთა დადიანი—ზღაპარი 7
9. გ. ტაბიძე—რა სვედიან ზღაპარს აშობს ქარი!.. 8
10. ს. აბაშვილი—ზამბახის ფოთლები, ლექსი 8
11. გ. ქუჩიშვილი—ფერია, —ლექსი 9
12. კ. ჭიჭინაძე—ეპიგრამები, ლექსი 9
13. იოსებ არიმათიელი—სახალხო მწერალ-მომღერალი 9
14. დ. კობალი—ევა, ლექსი 12
15. გ. დათიაშვილი—განახლებული სული 9
16. ა. ძამაშია—თფუფ, გურული სენა 9
17. მ. კიაზოშვილი—და დღესაც გვსურს 13
18. იოსებ იმედაშვილი—ღია წერილი 9
19. მ—ე—ქართული სასცენო ხელოვნება დ. მუსიკა 1914 წ. 15
20. ა. ქორღისი—სათეატრო საქმე პროვინციაში 16
21. ქართული სახეობა: 16
22. წერილი ამბები 9

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

„სგპ კახეთისა“ ყოველ დღიური სამეურნეო და სალიტერატურო, სახალხო გაზეთი (ჯერჯერობით ხუთშაბათობით და კვირაობით გამოვა.)

რედ.-გამომცემელი კ. ი. ტყეშელაშვილი
 ფოსტის ადრესი: სიღნაღი, კ. ი. ტყეშელაშვილი

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.

„თემაი“ სალიტერატურო და სალიტერატურო გაზეთი. გამოდის ორშაბათობით. წელი 2 მ. 50 კ, ნახევარი წელი 1 მ. 25 კ. თითო №—5 კ. რედ.-გამომცემელი გრ. დიასამიძე-მისამართი: თიფლისი, რედ. „Теми“, Ольгинская, д. Диасамидзе, № 4.

უკანასკნელი ცნობა:

მგოსანი აკაკი მიმიე ავადმყოფი უნდა იყოს. საჩხერეში.
 აკაკიმ დასწერა ახალი პოემა.
 ჩვენი თანამშრომელი გ. ხერხეულიძე (გ. ფოტხვაჯევი) ვითამბე ბროლის ველზე მოუკლავთ. სწორე ცნობების შესატყობად ზომებია მიღებული.

ს ა ს ა ლ ხ მ ს ა ს ლ ი

ოთხშაბათს, 7 იანვარ 1915 წ.

ბანაფისი

ელ. ჩერქეზიშვილისა

აბაშ. ქართ. დრამ. დასის ამხანაგობის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

მ რ ი მ ბ მ ლ ი

მელდრამა 5 მოქ. და 7 სურ. თარგმ. ცაგარლისა

მონაწილეობს მთელი დასი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია დასაწყისი სად. 7 1/2 ს

რეჟისორი მ. ქორღისი

22 დეკემბრიდან გამოდის „ჩვენი დროების“ მაგვირად

„მეორე მხარე“

გაზეთი ღირს წლიურად 2 მ. 50 კ.

ფული უნდა გამოიგზავნოს: თიფლისი, типография „Сорапаны“ Александру Георгиевичу Мумладзе

ს ა ს ა ლ ი კ ლ უ ბ შ ი

კვირას, 4 იანვარს გამართავს სალიტერატურო დიდვას. სანდრო შანშიაშვილის მიერ წაკითხული იქნება ახალი მისი თხზულება

ქალი გვამი

დრამატული პოემა.
 შიმშილზე განიზარტება

ს ა ვ ა რ თ კ ა მ ა თ ი.

მონაწილეობას მიიღებენ: გრ. რობაქიძე, გერონტი ქიქოძე, ს. გორგაძე, იოსებ გედევანიშვილი, სამსონ დადიანი, ა. წუწუნავა, კონსტან ანდრონი, არჩ. ჯაჯანაშვილი, დ. კასრაძე, ნარკანი, შ. ად—ლი და სხვანი.

ადგილების ფასი 1 მ. 50 კაპეიკიდან 50 კაპ. მოწაფეთათვის 25 კ. დასაწყისი ღირს.

სრულს 11 1/2 საათზე.

ბილეთები იყიდება „ახალი კლუბის“ მორიგე კარის კატანს.

№ 1

წლიურად 5 მ., ხანგვარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სოციალ-დემოკრატიის“ სტამბაში. მისამართი: ტიფლისი რედ.-თეატრი და ცხოვრება“ I. იმედაშვილი

ხელ-მოუწერილი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთაწერები საჭიროებისამებრ შესაწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სოციალ-დემოკრატიის“ სტამბის კანტორაში—ღლით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

წ. III

№ 1

კ ვ ი რ ა დ ი ა ნ ე წ ა რ ი

1915 წ.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტ. სახელოვნო-სამხატვრო და საზოგ. შინაარსის ჟურნალ

წელიწადი მესამე

„თეატრი და საზოგადოება“ ზე

წლიურ. 5 მ.
წახ. წლ 3 მ

ჩვეულებრივის პროგრამით ივანე გომარაძისა და იოსებ იმედაშვილის რედაქციით.

1 იანვარი

„ერთი წავა და სხვა მოვა“...

ერთი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბანაროსისა ამ რწმენით გაკეთებულნი მუდამ სასოებით შევხაროდით

და შევხარით ახალ, ძველით გულმოკლულნი... ძველმა ბევრი შხამი შეგვასვა, არა თუ კერძოდ ჩვენ—ქართველებს, არამედ მთელ მოწინავე ქვეყნებსაც... საერთაშორისო ომინობამ შეიჩნა თავისუფალი განვითარება ხელოვნებისა, მწერლობისა და საზოგადოთ ყველა იმ დარგისა, რომელიც ადამიანის ამაღლებას დაწინაურებას ემსახურება...

თოვ-ზარბაზნის ტყვია-ყუმბარამ ხელოვნების ბევრი ძვირფასი ძეგლი გაანადგურა, ოცნება და სინამდვილე ურთიერთს დააჯახა, მოწინავე მოახროვეთა დებულგანნი დროებით მიინტ უკანა რიგზე ჩამოაყენა, საერთაშორისო ძმობა ერთობის მქადაგებელნი ერთი მეორის წინააღმდეგ დარაზმა...

ჩვენი ქვეყანა კიდევ უფრო დიდად დაზიანდა... გარდა იმისა, რომ დიდძალი ხალხი უმსხვერპლა ომის ომერთს, სიმშლილი და სხვა ნივთიერმა გაქირვებამ ხალხი ღიღს განსაცდელიში ჩააყენა... ხოლო როცა ადამიანს კუჭის საზრდო არა აქვს, რასაკვირველია, სალიტერ საზრდოზე ლაპარაკი მეტია...

მიუხედავად ამისა, ამ ომინობამ სავონებელში ჩააყენა ჩვენი ქვეყანა: დღემდე ურთიერთისაგან გათავშლნი ხალხის მესვეურნი საერთო კირ-გარამში შეათანხმა და ეს იმის მომასწავებელია, რომ ჩვენი ერი განახლების გზას დაადგება...

ამ რწმენით აღქურვილი გილოცავ, ჩე-

მო სამშობლოვ და ძვირფასო მკითხველო, ახალ წელთან ერთად განახლების, სულიერ—ნივთიერ აღორძინებასა და წინსვლას!

ჩვენს მკითხველს

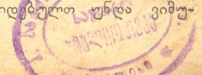
გასულ წელს მეტად მძიმე პირობებში მოგვიხდა ჟურნალის გამოცემა-წარმოება:

ჯ რ ი ყო და—გამოცემა გვიან—მარტში—დავიწყეთ, შუა ზაფხულში საერთაშორისო ომინობამ იფეთქა, შეშადადობაზე თეატრი დაგვეწვა, სადაც ცეცხლში, სხვათა შორის, ჩვენი რედაქციის ქონებაც იმსხვერპლა... მიუხედავად ამისა, ჟურნალის გამოცემა არც ერთ დღეს შეგვიჩერებია და დღემდე მოვიყვანეთ (91/2 თვეში სულ 43 № გამოვედით). ეს შეგვადამინებია განსაკუთრებით მკითხველთა და თანამშრომელთა—სიყვარულთა და თანაგრძნობამ.

მკითხველ საზოგადოების თანაგრძნობით გამხრევებულნი ამ წელსაც ვაგრძელებთ ჟურნალის გამოცემას, არ უდრკებით არაერთარ დაბრკოლებასა და ზიანს, რადგან გვეწამს, რომ იგივე ჩვენი მკითხველი მომავალშიც შეგვადამინებს გამოცემის წმინდა საქმე პირნათლად განვაგრძოთ ჩვენი ქვეყნის სასიკეთოდ...

როგორც წარსულში, ახლაც ჩვენი ჟურნალი ყოველგვარ დასურ-ჯგუფურ მიმართულებათა გარეშე იდგება, რადგან სწამს, რომ ხელოვნება, თეატრი, მწერლობა და, საზოგადოდ, ჩვენის ქვეყნის კულტურული წინსვლა ყველასთვის ძვირფასია, და ამ დარგში ყველამ ხელიხელ ჩაკიდებულთ უნდა ვიმუშაოთ!..

4391

სამშობლოს მუსაპეზი

„თავისუფლება!“ „თავისუფლება!“ ირვლივ გაისმის ძახილი ესე—
 და შენ, შტარვალო, იმას მოიმიკი, რაც რომ დასთესე... რაც რომ დასთესე!..
 ო, გვეყო! გვეყო! მძლავრთ უმეხოზა; ო, გვეყო! გვეყო! ტანჯვა სულისა,
 ჩამოვიბერტყეთ შენი დიდება, ღავიდვა ეამი აღსასრულისა...
 და რაც რომ იყო — ის აღარ არის! და რაც რომ არის — არც ის იქნება!
 ახალ ცხოვრების ახალ ყალიბში ახალი აზრი ჩამოიქნება!..
 ჩამოდნი თოვლო! მთის მწვერვალიდან, დიჩუხუხე, დაიქუხარე:
 მირეგე მორეგვე კერბთა დაბაზი, წალეკე მწიკელი და სიმწუხარე..
 და როცა ყვავილს, ბუთხუზა ყვავილს, ცის თეთრ შარბათთ თასი ეცემა,—
 ხშირად იმავ დროს მის სვეტაკ ფურცლებს შხამ-კბილა გველიც ეაღვრება.
 და რაც რომ იყო — ის აღარ არის! და რაც რომ არის — არც ის იქნება:
 ახალ ცხოვრების ახალ ყალიბში ახალი აზრი ჩამოიქნება.

ჩეთვის თუ სხვისთვის?

ქართველი კაცი უნდა იყოს ეგოისტი თავის ეროვნულ იდეისა. დღეს კი სულ წინააღმდეგ ვხედავთ. ქართველს თავისი თავი ავიწყდება და, ვით რაინდს შეჭმერის ძველი ღროისას, სულ სხვისთვის არის გადაგებული

ბენავებული სამშობლო ზრუნვას მოითხოვს ჩემგან?

ჩემს ერში არის ყველაფერი: სული, ხელოვნება, ნიჭი და ფილოსოფია!

ჩემს ერში არის ის, რითაც ამაყობს განკენებული კაცობრიობა.

ოღონდ სხვას არგოს, ასიამოვნოს, სხვას ბედი შეჰყაროს და ამით იგი კმაყოფილია, თუნდაც თვითონ და თავისიანიც დაღუპვისკენ მიექანებოდეს.

ეგოისტი ვარ ჩემის ერის იდეისა, ჩემის ერის სარგებლიანობისა; ყოველი ქართველი უნდა იყოს ჯერ თავის ერისთვის, რათა იგი აამაღლოს, გზა გაუყვალოს საუკეთესო მომავლისკენ; ყოველ ქართველისთვის ერთი საკითხი უნდა არსებობდეს: აჩვენებს ჩემს ერს და საქართველოს თუ არა?

ქართველი კაცი ბუნებით ალტრუისტია, ფილანტროპი და კოსმოპოლიტი, ანუ ისეთი, რომელსაც სხვა უყვარს, სხვისთვის თავს არ ზოგავს, სხვისთვის და მთელი მსოფლიოსთვის ბედის ძიებაშია.

როდესაც ასეთი გულმოდგინება დისადგურებს ჩვენს არსებაში, როდესაც ასეთი ეროვნული ეგოიზმით გავიშკვალებით, ჩვენი მიზანიც მიხწყული იქმნება. ჩვენი ერი შევა კაცობრიობაში მთლიან არსებულ და სულადელილი შესაძლებელიც არის, ამ დროს თვით ჩემი ერი გარდაიქცეს კაცობრიობად ..

ასეთი ბუნება მართლაც რომ საქებია, მაგრამ ერთიც ვიკითხოთ: სხვა თვით ქართველისთვის რას ზრუნავს და რას აკეთებს?

არაფერს! ყველა თავისკენ მიითლის. ყველანი ხელნოთ ვარდაქცეულან. ქართველი კი რაინდია. სულ სხვისთვის და სხვისთვის.

მე, როგორც ქართველმა, რომელ ერისთვის უნდა ვიზრუნო, როცა თვით ჩემი და-

ქართველი მწერლები.—დ. გ. ნახუცრიშვილი

დ. ნახუცრიშვილი

მართალია, ჩვენი სიტყვა-კახშული მწერლობა, სხვა დარგთან შედარებით, განუვითარებელია, მაგრამ ამ დარგის მწერლებიც მოგვპოვებიათ და, თუ მათი ნაწარმოებანი შეითხვევითა ფართო წრეს არ ეფინება—ეს ჩვენავე ბრალია. მწერლობა და მწერლის შემოქმედება მასინ ვითარდება, როდესაც შეითხვევი კვალ-და-კვალ ეპყვება მწერალს. ჩვენას მწერალთა ნაწარმოებანი-კი უმეტესად ჟურნალ-და-კავთებშია განხუელი, შეითხველისათვის თითქმის დაფარული: მწერალი სწერს, შეითხველი-კი საშუალებას მოკლებულია გაიხინოს თავისი ყოფიან-ცხოვრების მოთხრობანი.

ერთი ასეთი მწერალთაგანია დაეთა ნახუცრიშვილი, ჰეტრონი ზიესების „იანიჩარი“, „ოჰანის ბურჰა“, „დედაკაცმა აკურია“ და სხვა, რომელის მოთხრობანი ჟურნალ-და-კავთებში იბეჭდებოდა ცხრასიან წლებს აქედ.

დ. ნახუცრიშვილი გარე კახელია, სოფ. ხაშული გლეხის შვილი. დაბ. 1876 წ. სწავლობდა თბ. სასუფ. სემინარიაში, სიანიჩან მერკე კლასიდან დაითხოვეს ხელნაწერ ჟურნალის წარმოებისათვის, მაგრამ სწავლის წურფილით ტანტებულმა ზოღტავის სასუფ. სემინარიაში დაამთავრა კურსი და სამშობლოში დაბრუნებისთანავე, დრამ სახ. გამეგობას მდევანდ არჩუელი, უფრო მისხედ შეუდგა სამწიგნობრო მუშაობას. ჟერ ისევ სემინარიაში იყო, „იანიჩარი“ რომ დასწერა და დრამ. სახ. ჯიღადონ (ზრეშია) მიიღო.

მისი მოთხრობანი, როგორც ვსთქვით, სხვა და სხვა გამოცემებში იყო განხუელი. ამ ჟამად ეს მოთხრობანი ერთ ცალკე წიგნადა გამოცემული „ჯიუტები“-ს სახელით (სულ ათი მოთხრობა). ნაწარმოების ავტორიანობაზე აქ არას ვიტყუი, მოვიყვანთ მხოლოდ ამ წიგნის გამოცემელის, იოსებ იმედაშვილის მხედრე წინასიტყვისას: „მწერლის დასასწავლებელი“:

„უკანასკნელი დროის ჩვენი მწერლები მერის-მეტად გაიტაცა უტხოვის მწერლობის სხვა-და-სხვა მიმდინარეობამ და ბევრი მათგანი ზორიად ისე სწერს, რომ დიდი ბიჭობა გინდ—მიხედვს რასმე: არის ლაზი სიტყვები, უტხო გამოთქმანი, თითქოს რასასაც ჰგონობთ კიდევ, მაგრამ გავებით-კი ვერას გაიგებთ და გულის დასამშვიდებლად იმას-და იტყვი: ღრმა სიმბოლიზმი, და წიგნს გვერდზე გადასდებთ ხოლმე..“

ამიტომაც არის, რომ ჩვენი ქართველი შეითხველი ჯერ ისევ ბატაკებით უწავდება ალ. ყახბეგის, ილ. ჰეგევიძის, ვე. ნინოშვილის, ნ. ლომოურის და სხვა მისთანა მწერალთ, რომელთა შემოქმედების ერთადერთი წყარო ჩვენი ცხოვრების სინამდვილეა, ხალხის ნამდვილი ყოფიან-ცხოვრება... და ახალ მწერლობას აგრე რიგად ვერ ვეუბნა..

საჭირო კია, დიდათ საჭირო, ჩვენმა სიტყვა-კახშულმა მწერლობამ საგნად ცხოვრების სინამდვილის ხატვა დაისახოს,—გვარჩენს ჩვენი ხალხის სახე და სულის კვეთება..

ერთი ასეთი მხატვართაგანი ჩვენი ახალგაზდა მწერალი — ნახუცრიშვილია, —ფრიად სადა, მარტივი, მაგრამ გლგზთა ცხოვრების დიდის უნარით დამბატველი.

ჩვენი მიზანი არ არის, ამ მწერლის შემოქმედების განხილვა,—დაე შეითხველმა და ჩვენმა კრიტიკამ დასდოს მხეჯერი, ეტიკეტ მხოლოდ, რომ იგი ჯანსაღი შემოქმედია, და ამ მხრით ფრიად სასარგებლო ჩვენის მკითხველისათვის..

ამიტომაც განვიზრახეთ მის ნაწერ-მოთხრობათა ცალკე წიგნად გამოცემა. ვფიქრობთ, ამ გამოცემას მივაყოლოთ სხვა ჩვენი სახალხო მწერლების თხზულებათა გამოცემა..“

წიგნი ფაქისათა აწუთბილი — დაბეჭდილი, შემკული შეგნერის კანით, ჰეტრონის სურათით და ფაქისიმილიეთი, შეიცავს 118 გვ. და ჰღირს 30 კ.

ეს წიგნი ქართველ შეითხველთათვის სახალწლოდ საუცრთოა სახუკანია.

გაუყვებელი სიმი:

ნინო ჩხეიძე (ელენე)

ნახაზი შ. ქიქოძისა

სიყრმის საჩუქარი

სახალწლო ძღვენათ ქ-ოს.

I

ისინი სულ ერთად თამაშობდნენ: პაწა გოგო და პაწა ბიჭი...

ხშირად ჩხუბობდნენ, მაგრამ უფრო ხშირად—ტუბილად თამაშობდნენ! გოგო მდიდარი სახლის პატრონის ასული იყო. ბიჭი კი—ღარიბი მოხელის ვაჟი... ორივენი ერთ ეზოში ცხოვრობდნენ და პატარაობიდან ერთმანეთს შეეჩვივნ...

ისინი შინც ერთმანეთს არ დაშორდნენ, როცა წამოიზარდნენ.. ბავშური მეგობრობა გაიზარდა და რაღაც სხვა სახე მიიღო, რომელმაც მათი გული რაღაც ნეტარებით აავსო .. და ორივე დამოძრწილა ახალმა ძალამ, რომელიც მეგობრობაზე დიდი იყო, უფრო ნაზი...

ახლა ისინი აღარ თამაშობდნენ. თამაში აღარ აერთებდა მათ გულს, მაგრამ ერთმანეთს რომ გადახედავდნენ,—გული დაუწყებდათ თამაშს და ეს უფრო ტუბილი იყო ბავშურ ცელქობაზე...

გაიზარდნენ.. ქალი უკვე გიმნაზიის უფროს კლასში იყო, ვაჟს კი გიმნაზია უნდა დაესრულებინა... ხშირად ხედებოდნენ ისინი ერთმანეთს ეზოში, ბაღში და ერთხელ პირველმა კოცნამ ისინი შეაერთა...

ღრო გავიდა... ვაჟმა გიმნაზია დაასრულა, მაგრამ უსახსრობის გამო უმაღლეს სას-

წავლბელში ვეღარ წავიდა.. კერძო გაცვეთილებით დაიწყო ცხოვრება და მეორე ქალაქში გადავიდა...

სიყვარულით გამოვთხოვე ერთმანეთს... ასულს მღუღარე ცრემლი სდიოდა და ვაჟს სახსოვრად ოქროს ყდაში ჩასმული რვეული მისცა.

— ჩემს მაგიერად ეს იყოს შენი ფქვილის მესიღღუმლე! —უთხრა...

ვაჟმა გამოართვა... გაიღიმა... გულზე მიიკრა... მაღლობა უთხრა...

— შენ უკანვე მიიღებ ამ რვეულს... მაგრამ ეს იქნება ოდესმე . როცა ამ რვეულს ჩემი ფიქრებით ვავსებ .. ჰო, უკანვე დავიბრუნებ... მაგრამ .. ვეღარ მოასწრო დეთა ვებია. მატარებელმა გააქანა იგი.. მხოლოდ უკანასკნელად ღიმილი შესთავაზეს ერთმანეთს ..

II

გავიდა ხანი.. ასულმა დაივიწყა სიყრმის მეგობარი... დაივიწყა.. მის მეორეთ ალთამაშდა გული და, ერთს მშვენიერ დღეს, პირველ სიყვარულს ხელი ჰკრა.

ასულმა თვის ბედი სხვას შეუერთა... დაივიწყება სთხოვა სიყრმის მეგობარს... უმაწვილს საყვედურიც არ უთქვამს...

მოშორდა სამშობლოს... და შორს, რუსეთის ერთს ქალაქში გადიქარგა ...

ცრემლები სწვამდა ვაჟის გულს, ჯავრი უფლეთავდა სულს .. არაგის არ უზიარებდა იგი თავის ტანჯვას, მხოლოდ რვეულს, რომელიც ერთხელ სიყრმის სატრფომ უთავაზა, უზიარებდა თავის ტანჯვას, მის თეთრ ფურცლებზე დგრიდა სევდის ცრემლებს ..

III

ასული დაქორწინდა.. მაგრამ ის ბედნიერება, რომელსაც იგი ელოდა, სადღაც პირველ ღამის შემდეგ გაქარა... ის ბავშური აღტაცება, რომელიც მას განეცადა, სადღაც გაქარა . მიდიოდა ღრო და ის ატყობდა, რომ მისი ახალი სიყვარული, მხოლოდ ზღაპარი გამოდგა...

და მიხვდა იგი, მიხვდა, რომ სადღაც გაქარა მისი ბედნიერება... ის უმანყო ბედნიერება, რომელიც მას წარმ-დგენილი ჰქონდა... ხშირათ დაუდგებოდა ხოლმე წინ ის

სიყრმის შეგობარს, რომელსაც ხელი ჰკრა...
ხშირად წარმოუდგებოდა მისი სევდიანი
სახე და სრულმები უნამავდა თვალებს .

უნამავდა ცრემლები თვალებს და სიყრ-
მის ოცნებას უხმობდა...

მაგრამ იგი არსად იყო.. არსად...

— გაეციდე სიყვარული, გაეციდე ოც-
ნება.. წმინდა.. იძიხდა იგი გულში და დლითი-
დღე დნებოდა.. დნებოდა. უხმობდა პირველ
სიყვარულს, მაგრამ ის არსად იყო ..

ლოვინად ჩაეგრდა ასული... არაფერი
მის არ შეელოდა ..

IV

ზამთრის საღამო იყო, ნელა თოვდა.
დღეა-მიწა, თითქოს სატრფო სატრფოს
მკლავებში, თრთოდა, ნელა ირხვედა თეთრი
სამოსს და თბილად ერყოლაგდა თეთრი საბ-
ნის ქვეშ. ხეებსაც თავი დაეხარა და თეთ-
რად დაბანგვილნი ანგელისეზივით იღვგნენ,
რომ ღამე ცისკენ გაფრენილიყვნენ. ნელა,
ნელა მოფრთხილებდნენ ციდან თეთრი პეპ-
ლები და არე-მარეს ედებოდნენ, დეღამიწას
საწუწინად გულში ეხუტებოდნენ..

სიბნელის თხელი ძაფებიც თოვლის პეპ-
ლათა გრავეაში იქნებოდა და მათში ჩახლარა-
თული სამყაროს ებლანდებოდა...

ნელა, აქა-იქ ფრთხილებდნენ ჩიტები...

ფანჯარასთან იჯდა ასული და სევდიანი
თვალს ადევნებდა არე-მარეს.. დღეს წაზოდ-
ვა ზეზე—ამ ნახევარ წლის განმავლობაში.
წამოდვა, რაღაც სიხარულით ატაცებული...
ფანჯარასთან დაჯდა... მაგრამ მოაგონდა
წარსული... სევდამ შეიპყრო...

— ხვალ ახალ წელიწადია, წარმოსთქვა
მან... ამ დროს რამდენი საჩუქრები მომსვლია
ხოლომე... დღეს კი ვის სცალია? — და ისევ
ფიქრმა წაიღო...

ფოსტალიონმა მოიტანა და გოგომ
რაღაც გადასცა...

გახსნა თეთრი ტილო.. და იქიდან ოქ-
როს ყდიანი რვეული გამოჩნდა.

მიხვდა იგი, რაშიც იყო საქმე, და გა-
ფაცრებულნი ეკა ქალაღს, რომელიც რვე-
ულში იღო...

-- იფასრულებ უქანასკნელ სურვილს
აზნანაგისას... იგი ბრძოლის ველზე მძიმეთ

ლაიქრა... ერთი კვირა იცოცხლა კიდევ...
სიკვდილის წინ მთხოვა ეს თქვენთვის გამო-
მეგზავნა". ეწერა შიგ...

— ღმერთო! — დიძახა ასულმა და რვე-
ული გავარდა.. ძირს დაეცა.. ფურცლები
გაღინშაოდა.. და შეტრდა იგი. ბევრგან სისხლით
იყო შეღებილი..

და უქანასკნელად შეეგრა ასულმა, რომ
საშუღამით დაკარგულ ბედნიერებას აღარა-
ფერი აღადგენდა... მიხვდა, რომ მისთვის ყო-
ველივე მოკვდა... აიღო სისხლით, სიყრმის
სატრფოს სისხლით ვათხუპნული რვეული,
გულში ჩაიკრა—გიჟივით კოცნა დაუწყო,
საშინელი ქვითინით ლოვინზე დაეცა..

და საშუღამით მოკვდა მისი სული!
დაიძმხვრა მისი ოცნება..

დაი ჩინელი

ელისაბედ ჩერქეზიშვილი

25 წ. სასცენო მოღვაწე და 7 იანვ. ბენფისის გამო)

ვისაც ქართული სცენის სხვაეკ გაუგონია
— რასაკვირველია, ელ. ჩერქეზიშვილიც შეგნო-
ბება. 25 წელზე მეტია, ეს ნიჭიერი სახიობო
ქალი სამშობლო სცენას ემსახურება და არ
ერთხელ დაუტებია საზოგადოება თვისი მაღალ
მსატრფული და ხელოვნური თამაშით. ზოგაერთა
როდეების (სოფელის კნენიებს, ქერაფ დედაკა-
ტების, ძიძების და სს) : ღსრულებაში ხომ ბა-
დალი არა ჰქვავს. დამსახურებულ მსახიობქალის
25 წლის სასცენო მოღვაწეობის იუბილე გა-
სულ წელს უნდა ედღესასწაულან ქართველ სა-
ზოგადოებას, მაგრამ იმამახისის გამო თვით
ელ ჩერქეზიშვილიმაც უარი განაცხადა იუბილეს
გამართავაჯ როდესაც ბრძოლის ველზე ჩეხთანძა-
თა სისხლი იღვრება რა მედღესასწაულებათ! სამა-
გეროდ მის საბრუნეთსო წარმოდგენას ჰმარ-
თავს ქართ. მსახიობთა ამსახიობა სახალხო
სახლში. სდგავენ ცნობად ჟორი იბოლია“-ს,
რომელმაც მომეხეთისე შეასრულებს მამიდა
ფროშანის როლს

იმედია, ქართველი საზოგადოება სიმოფ-
ნებით შეეგებება თვისი დამსახურებული სცე-
ნის ქერუქქალის სადღესასწაულო წარმოდგენას.
ი—ელი

ომი, ოჯაჲ, ომინ გავო

წერილი სოფლიდან

საზარელია ომი...

ვინ დასთვლის — რამდენი მსხვერპლი იწირება, შეიწირა უკვე და აწიცი რამდენი შეიწირება. გესმის „დიდი კაცებისა“, მკოდენ ხალხის მოსაზრება, ნააზრევი და ყველა ეს თითოქოს ოდნავ ან ელვებს ამ ზარდასცემი ომის საშინელებას:—

იქნებ, მართლაც, ეს ომი ომის წინააღმდეგი იყოს?

იქნება, კაცთა შორის მშვიდობა დამყარდეს, გათავდეს სისხლის ღვრა, დასრულდეს აუხსნელი ქლეტა უდანაშაულო ადამიანისა, ბოლო მოეღოს მილიტარიზმის აუწყურელს ვნებას კულტურის წინააღმდეგ?

კაცობრიობა, საუკეთესო და თვალსაჩინო მის წარმომადგენელთა მეოხებითა და ღვაწლით, აშენებს დიდებულ საქმეებს; ჰენიოსნი თითქოს ხელთუქმნელს ნაწარმოებსა ჰქმნიან... ქვეყანა კირახულობს, უფლის, ამყავს ამ განძეულით, ცხრაკლიტულში იცავს მათ. და ასეთი მარგალიტი რამ, ამა თუ იმ ერისგან შექმნილი, მარტო და კერძო იმის საკუთრებას არ შეადგენს, იგი საერთო-საკაცობრიოა... მაგრამ ავერ იქეპა ზარბაზნმა და მტვრად აქცია ყოველივე.

საუკუნოებით კულტუროსანთაგან შექმნილი, კულტუროსანთა მიერვე იშობა...

საზარელია ომი...

იგი მხეცად აქცევს თვით უკულტურეს ადამიანს. თვით უსაინოესი ველურდება, შმაგი ხდება, ჰკარგავს ღვთის სახეს და ყოველივეს ანადგურებს:..

და კვლავ რამდენი საუკუნეა საქირო, რომ აღორძინდეს დამხობილი, აშენდეს ფერულად ქცეული ცოდნის საღარი ფასდაუდებელი განძეულით; რამდენი საუკუნეა საქირო, რომ აღსდგეს გაცამტვერებული საუნჯენი, გონიერთა მიერ საფუძველ გასკვნილი..

საზარელია ომი...

გვანუგეშებენ და თავს ასე მართლულობენ:— რაც უფრო სასტიკი იქნება კაცთა ქლეტა, რაც უფრო შეუბრალდებელი ხოცვა, განადგურება, რაც მეტი ზღვა სისხლი დადგება, მით უფრო მალე ჩამოვარდება მშვიდობაო.

ვაი, სირცხვილო, ვაი მეოცე საუკუნეე! მშვიდობა რო ჩამოვარდეს, საქიროა მილიონობით მსხვერპლი, ცრემლი, ტირილი, ვაება, აკლება, აწიოკება... დამხობა ქვეყნებისა...

აკი იყო მშვიდობა! არღვევენ მშვიდობას, რომ სისხლითა და ცრემლით მოიპოვონ იგივე: მშვიდობა.

საზარელია ომი...

* *

რამ დადღუმა სოფელი? არსად სიმღერა, არსად თავყრილობა გასართობთ, სამხიარულით. მტერი არც ისე ახლოა ჩვენზე, რომ აკლებსა გვეშინოდეს.. არსად მაყრული, ქორწინება, რაც სხვა დროს შემოდგომაზე ისე ხშირია ხოლმე ყველგან სოფლად.

ათში ორს მაინც შეხედები დღეს ძაძით მოსილს...

ვის-ღა ემღერება... მაყრული, ქორწილი? სასიძო ახალგაზრდებს საწაფლითაც ვეღარ მოსძებნი.

მწიგნობარს, წერა-კითხვის მკოდნეს დღეს დიდი პრაქტიკა აქვს სოფლად. მოხუცი თუ ახალგაზდა მიღებული და მისაწერი ბარათებით დაძრწიან, სოფელს მეტი აღარა აგონდება. მოსალოდნელი შიმშილობა თითქოს მეორე რიგზეა. კირი კირზედა, სიმედო მუშა, ოჯახის იმედი გარეთ, ცხრა მთასი ქით მტერს ებრძვის და შინ ცარიელი ბედლუყურე...

* *

სოფლად ამბავი მოვიდა, პრუსიის სახელმწიფო პლატონ მამრიკლიშვილი მოკლესო. უზარო ტირილი შეიქნა პლატონას ოჯახში. პლატონას მარტო ოჯახი — მოხუცი მშობლები და ახალგაზდა ცოლი არ იგლოვდა „კარგი ბიჭი“ იყი ყველაფერად და კუთხი მეზობელი, მთელი სოფელი გლოვობს მის დაკარგვას. გამართეს სოფლის ჩვეულებრივებ ტირილი, მოპატივებით, გადასაბურავით და სხვა.

მესამე დღეს, გამოტირილს შემდეგ, ქართულ გაზეთებში ვკითხულობთ: პლატონ მამრიკლიშვილი დაქრილი წევს პეტროგრადის

საავადმყოფოში... შექცევი დღეზე მოვიდა
ახალი ცნობა: პლატონ მაბრელი შვილი ქრი-
ლობისგან გარდაიცვალა.

გლოვია, ტირილი... აუწერელი სიხარუ-
ლი და ისევ გაუზომელი ვი ვაგლახი...

ხშირია ასეთი მოვლენა სოფლად, უპატ-
რონო, უგზო-უცვლო სოფლად.

Handwritten signature or initials

ზღაპარი

(ძენად სას)

მუდამ უძრავად, მუდამ მშვიდად, მუდამ
ერთ ადგილს კაფობდა ის საუცხოვო ვარს-
კვლავი.

დსაბამიდან უცნაურ ძალას აღემართა
იგი ოქროს ტახტზე, რომელსაც კვარცხლბეკ-
ად ღრუბელი ედგა და თითონ უსაზღვროე-
ბას აზიდულებო.

ვარსკვლავს კი თავისუფლება სწყურო-
და. მას სურდა მოვლემბოდა სამყაროს, ერთი
კიდე მეორეზე გადაება, კამარა შეეკრა.

მას სურდა თვისი ცეცხლის სხეულით
ჰორიზონტს გადახვეოდა და მძლავრს, აღზ-
ნებული ხვეწა-ალერსში სატრფო დაეწვა,
დაედავა.

მას სიცოცხლე, მოძრაობა, ნაფარი
სწყუროდა. სძულდა ცივი, უსაზღვრო, აუღლე-
ვებლი, ჩუმი ზეცა. გულს უკლავდა ერთ-
ფერობა, ბეზრდებოდა შინობა და თავის
მწუხარებას, მოუთმენლობას ღამით ციცი-
მით გამოსახავდა და ცეცხლის ცრემლებს
გადმოაფრქვევდა დედამიწას.

ეთხელ, ჯოჯოხეთურის სიძლიერთ
გრივალმა ღრუბლებიდან შექედილი კვარცხ-
ლბეკი შეარყია. ჰარმონია დაირღვა და მზა-
თობი ტახტიდან გადმოვიარდა. შეუსრულდა
გულის წადილი.

გაშალა ელვარე ფრთები, კული საქედ
ინბარა და დაიწყო უსაზღვრო სივრცეში ნა-
ვირო. ხან ეთერში გაებვეოდა, ხან მზის
სხივებს ეჯიბრებოდა, ხან მთვარეს ჩაუქრო-
ლავდა, ხან სხვა ცის მნათობს გაუღივებდა,
ხან უკუნ ბნელში ჩაინთქებოდა, მაგრამ მუ-
დამ ნათელი, მუდამ მოკიაფე, მუდამ მგზნება-
რი, მუდამ ცველი, უენებელი რჩებოდა.

მოსწყინდა ესეც ზეცის ასულს. მოუნდა

დედამიწის ნახვა, რომელიც ნაცრის ფერ
არსებად ეჩვენებოდა ზევიდან. და, აი, თვით
დღეს, როცა მიწამ ის-ის იყო თვალი გა-
ხილა, რომ დილის მნათობს შევკვებოდა,
ჩვენი მზორგავი მსუბუქ ფრთებზე ზესენელი-
დან ქვევით დაეშვა.

მზემ სწორედ იმ დროს ამოჰყო თავი
და ცალი თვალით, მფთხილად გადახედა
არე-მარს. ჰირველი მისი სხივები წალკატ-
ში ატრემლებულ ვარდს მოხვდა და დაამარ-
გალიტა. ახალი სტუმარი სააქაოსი სწო-
რედ ამ წალკატში მოქცეულიყო და
გაოცებული შევპურება ყველაფერს: მას
ჯერ ამის მსგავსი არაფერი ენახა. ვარსკე-
ლავს, ერთხელ ჰაერში მონავარდეს, მოუნდა,
იმ ვარდს დამგავებოდა... მისი სურვილი
სასწაულებრივ სინამდვილედ იქცა და ზეცის
თვალი ქვეყნის თვალად გადაიქმნა: ვარდ-
თან საუცხოვო სილამაზის ასული გაჩნდა.

ვარდმა ცრემლები შეიშრო და თავისი
ლამაზი, სურნელოვანი სახე ასულს მიუშვი-
რა საყოცნელად. ისიც დასწვდა მას და
ფრთხილად ხელში აიყვანა, გულთან ახლოს,
მკერდზე დაისვა.

მას შემდეგ ვარდი არ მოშორებია მას
და ორივე ერთმანეთს დაემზავსა. ასულმა
ძველი ბინა საშუღამოდ დაიფიწა და, თუმცა
ზეცა ხანდახან მისი ჯიუტობით, რისხვით
დაიღრიალებს, ხან კი ცრემლთა ნაკადით
ემუღარება დაბრუნებას, მაგრამ ამაოდ.

ზეციურმა ქვეყნიური შეიყვარა.

შოთა დადიანი

რა სევდიან ზღაპარს აზგოვს ქარი...

რა სევდიან ზღაპარს აზგოვს ქარი,
ამეშალა ჩვეულ ფიქრთა ჯარი.

დაიძინეთ, სურვილებო, კმარა!
კმარა ცრემლი, რაც რომ დაიღვარა.

დაიძინე შენც, იველო ჩემო,
ჩემო რწმენავ, ზეცავ და ეღემო.

მოგონებავ, შენ რამ აგაქარა?

დაიძინე, დაიძინე, კმარა!

შევი ღამე ძილს ქსოვს ამ ეშუამად
და შრილით მოღის... ჩუმად, ჩუმად...

1964

Handwritten signature

კომპოზიტორი კ. ფოცხვერაშვილი

შანგი შ. ქიქოძისა

ზამბახის ფოთლები

(ქსოვილი)

მე შენ გეძებ, შენთან ერთად მსურს უცქირო უნისლო ცას, მე ვარ ჩრდილი შენი ფიქრის.—რად მიმაღავ სულის ლოცვას? შორით მათრობს შენი სახე, თვალთა შუქი, თმის ჩანჩქერი, ვით პეპელას—ყვავილებში ჩაქმეული ოქროს მტვერი.

და ჰა, ხედავ? მეც გავქევაფდი, ვით ეს ჩუმი მთათა ზღუდე, და უაზრო სტრიქონები კიდევ უფრო გავაპრუდე!.. მაგონდება შენს სიტყვებში ჩანაწევითი ცრემლის ჟღერა,— იწვის გრძობა დამწყვედული, გული შხამით დაიფრია...

ვით სინაზე თეთრ ზამბახის, მზის ჩასვლის ჟამს თავდახრილის, ვით სინათლე თეთრ ფოთლებში შუქად ჩამდგარ მთვარის ჩრდილის,— სათუთია ჩემი გრძობა, სულის წიადს ჩაქარგული, უფრო ნაზი, ვინემ ღამის თეთრი ცვარი შუქ-ახსნული.

ჩემი ფიქრი ვით ვადარო შენს უცოდველ ტკბილ ოცნებას?— მწარე ცრემლით ვასაზრდოებ მე ჩემს სევდით მოცულს ვნებას; მხოლოდ შენთან დაისვენებს ავადმყოფი ჩემი სული, ამ, ვაგლახ! ველარ გპოვე უჩინარი, მიმაღული!..

მე შენთან ვარ, შენი ფიქრის ყვავილებში ჩაქმეული, ეს ჩუმი სტრიქონები, შენს სიტყვებში დამწყვედული; ამბახის თეთრ ფოთლებში ჩაქარგული ღამის ცვარი, ცნებას ვასაზრდოებ შენთან მყოფი, უჩინარი...

ბ. აბაშელი

შეკრის—

დმერთო, რა მშვენიერია
 ოცნებას საქართველოზე!
 შეხე, ტუის ტურფა ფერია
 როგორ სრიალებს მდელოზე!

შეხე ის ეშაკეული
 როგორ ანიჭებდა რხევითა;
 დაუღრს დაუვლის წვეული,
 მთას მოველებას სვეითა!

შეხე, რა მოსაწონია,
 როცა თაქსა ჰხრის ქვევითა;
 მთვარეც კი დაუმონია
 თვალთა ნავევისა ფრქვევითა!

მეც სმინდა გუტატინივარ
 მღვდელი ვოფა-ქრეკითა;
 კლდე-დრეში შტარბივარ,
 ისეველი ხელის ქრეკითა!

ჰხერს ესლან გამტეულიას,
 მახეტიაღოს ეულად,
 ჭაღა-ტუის ქსელში გამანას,
 თვითონ კი ტაჭრეს კრძეულად!

Handwritten signature

მ ჰ ი ბ რ ა მ ე ზ ი

1

(№-ს)

ვარდის ფერი ხარ — არა ხარ ვარდი
 ნაზი ხარ, მაგრამ არა ხარ ია,
 სხივი სამოთხის შენ არ ვაშუქებს,
 სამოთხის კარი თუმც არის ღია.

2

(თ. დ-ს სურათზე)

რა რიგ უხდება გულზე ყვივილი,
 თმა ჩამოშლილი რა რიგად შევინს!..
 გაუტყინია... მარჯანთა შორის
 გამოჩენილან კბილები ცუენის!

კ. ჭიჭინაძე

სახალხო მხარულ-მოგზაურნი

აშული ჰაზირა თავისი დასტი

(მისი 40წ. სააშული მოღვაწეობის შესრულების გამო)

„შაირობა ჰირეულადვე სარძხისაა ერთი დარეიოა“, ტუეულად არ უთქვამს სულმხნად დიდს შოთას და ამ მტნებან იქნება ისე ბეკითად არსად იტვადე, როგორც ჩვენს სამშობლოში. არც ერთი დარეიო ჩვენის მწერლობის ისე არაა განვითარებული. როგორც მკაცრი — ლექსის თხზვა და შაირით მღერა-კამათი. თანამედროვე კალმისან მწერალთ რომ გვერდი აუხვით და ხაღის გადავლოთ თვლი, დავი-ნახათ, რომ თვით ამ წერა-კითხვის ურდოდინარ ხალხში მოშაირობა-მოლექსობა მეტის მეტად განვითარებულია: მწეი-მეფანდურე; მესტერე, მეურმე დაუღალავად ეიმღერებთ მუსიკალურ, მადლ მხატვრულ ლექსებით. ზოგჯერ იმ დასკვნამდესნ მიდიხარ, ღამის სთქვა, რომ თითქო წიგნური მოლექსობა ჭერ კადევერ ასულა იმ სიმაღლეზე, რა სიმაღლეზედ ხაღის ბუნებითა მომამქედება სდგას. რად დრო გადის და ხაღხი მომადიურ ნადავს ჰქორდება; თვითმომამქედებან კლებულობს.

ძველ საქართველოში მეტად ბუნებრივული იყო აშულობა. თავისუფალი საქართველოს შეიღნი, თვის დამოუკიდებელ ჭერ ქვეშ მცხოვრებნი, გარეშე მეტრთა თავდასხმისაგან მოცდიდნი უმეტეს შვება-ლხინს ეძლეოდენ და მათა ნადამები უსიმღეროდ, უშაიროდ არ თუ-დებოდა შირეულ წანსულს რა თავი დაგანე-ბოთ, მეფრამეტე საუკუნის მიწურულს ჩვენ

მგოსან-მოღვექენი თვით მომღერალნი იყვნენ; ბესიკი და სხვა მისი თანამღეროვე მოღვექენი უმეტესად სასიმილოდ მუხამბასებს სწერდნენ. ძველ საქართველოში ბევრი გამოჩენილნი მომღერალ-დამკვრელი იყო. ერთი მათგანია მკ. ერეკლე მეფის კარის მომღერალი გამოჩენილი მეჭანურე სიათხოვა, რომელიც თავის ლექსებს დამღერდა ქართულად (სწერდა განსაკუთრებით ქართულად); თათრულად და სომხურად. მან შექმნა ბევრი სასიმილოდ ჰინგი და ლექსის ზამა. მას შემდეგ იყვნენ აშუღები: ჩამბა მელქი, ქეშიშ ოღლანი, სიარანი, ალაჰვერდი, თუჯანი, დალაქ მურად, ქიოხჯ, ქიოქ ნოვა, ბუღადა და სხ. ზოგიერთმა მათგანმა 70-იან და 80-იან წლებშივე მოატანა. ყველა ესენი თათქმის ცნობილი იყვნენ და უმეტესად ქართულად დამღერდნენ. ამითი სახელოვანი მიტოვებულნი ჩვენს დროში გამოჩენილი აშუღი ზარი რომელიც 70-იან წლების შემდეგ გამოჩნდა.

აშუღი ზარი
ზარი. დავ. აბრამოვი

მისი თანამღეროვე მოღვექენი უმეტესად სასიმილოდ მუხამბასებს სწერდნენ. ძველ საქართველოში ბევრი გამოჩენილი მომღერალ-დამკვრელი იყო. ერთი მათგანია მკ. ერეკლე მეფის კარის მომღერალი გამოჩენილი მეჭანურე სიათხოვა, რომელიც თავის ლექსებს დამღერდა ქართულად (სწერდა განსაკუთრებით ქართულად); თათრულად და სომხურად. მან შექმნა ბევრი სასიმილოდ ჰინგი და ლექსის ზამა. მას შემდეგ იყვნენ აშუღები: ჩამბა მელქი, ქეშიშ ოღლანი, სიარანი, ალაჰვერდი, თუჯანი, დალაქ მურად, ქიოხჯ, ქიოქ ნოვა, ბუღადა და სხ. ზოგიერთმა მათგანმა 70-იან და 80-იან წლებშივე მოატანა. ყველა ესენი თათქმის ცნობილი იყვნენ და უმეტესად ქართულად დამღერდნენ. ამითი სახელოვანი მიტოვებულნი ჩვენს დროში გამოჩენილი აშუღი ზარი რომელიც 70-იან წლების შემდეგ გამოჩნდა.

ვინ არის ჰინგის? ვიდრე ამ კითხვას სრულ პასუხს მივუბნებდეთ, აქ მოვიყვანთ მოკლე ეტიმოლოგიას, ჩვენის თხოვნით თვით აშუღის მიერვე დაწერილი:

„მე დავიბადე 1845 წ. სოფ. შუღვერში, ბორ-

ჩაღთის ძახ. უმწველობიდან ჩემი საქმე იყო ვენახში მუშაობა, ტუბში სიარული და გუთახსე ებრეობა. წიგნის კითხვა ძალიან მეყვარებოდა, ეს ვსწავლობდი, მიუხედავად იმისა, რომ მივდიე მუღაფრის უმწველებში ჩვენს სახლში სწავლობდნენ წიგნს, რადგან ჩემი უფროსი ძმა მსწავლებელი იყო. წრეს გადასული ვიქცევი და, გუბუქანი ვიყავი. დიდი დედა ჩემი იყო ქართველი ქალი; გარკვეული უნდა რეალის ასული თამარი. ამ წლებში მის სულთ ვიხრებოდი ქართულად და სომხურად არაფერი ვიცოდი. თხოვნიც ვიყავი, რომ შევიქცევი, თბილისში ჩამოვიყვანეს და სირაჯთან დამეყენეს მოჭამაგირეთი ამ დროს ქალაქში აშუღებს ჩვეულებითა ჰქონდათ ეოველ კვირაობით მარაქის მართვა. მეც ხშირად მივიღე იგი საუბრებლად. აი, სწორედ აქედან ჩემ-

ნერჯ გულში სიმღერების სიყვარული. ამ სიყვარულმა შემეყარა შეძლებული წიგნის კითხვა რადგანც სიმღერები უნდა დამეწერა აშუღების და მსწავლად. წერდა ისწავლე, მაგრამ ვინ იმ სწავლას; ჩემს ნაწერს მე თათრ უნდა გამოვლოდი, რომ წამეკითხა, თათრე სხვა ვერას კავებდა (თათქმის დღემდინჯ ასე). სანამ წლის შემდეგ ჩემს დედააშუღლამ წამიყვანა მუშტიადის ბაღში თავის ლექსში და ჩამეყენა დასხლში. მამან აქ—ფერმაში ერთადერთი დუქანი იყო ამ დროს ბევრი სიმღერა ვიცოდი, მხარე კარგი მქონდა და მუშტობიდან უფრო ჩემთვის მოდიოდნენ, მაგრამ ლექსის მოვალეობას კარგად ვერ ვასრულებდი, რადგანც ჩემი თვითი სულ სიმღერების და ჰინგების მოკლობაში იყო.

1874 წ. უბეგ გამოჩენილი აშუღი ვიყავი. ვაგანასში დავიბადე დაწერილ მუღამს (გამოცანა), ძვირფასი შელიც ჩამოვკვდი სულ; დავაგარი ოცდა სუთი მანათი ფულად, და მოვიწვიე აშუღები საკამათად: ვინც ამ მუღამს გამოცანის მიხედვით, ას ძვირფასი შელი და ფული ამისი უნდა უფილიყო და მე ნათამბი ვიქცევიდი. მივდიე სხარსეთს და ოსმალეთში რაც განთქმული აშუღები იყვნენ, მოვიდნენ, მაგრამ ვეგანას დამარცხებულნი წავიდნენ. 1878—1879 წ. შამაღვესწერე თახი ზაქას (ჩვეულებითა, რამდენა, რამდენა ქარიბა, და რამდენა). ამითი მხოლოდ რამდენიმე თამამს ორჯერ, მხოლოდები დანახ და დამედიცინე წინსორის კამი, 1880 ში. თეატრის მუხიკად მე ვიყავი, ჩემი დასრული ქართულის და სომხურისა.

ჯერ ხელა რა არის თეატრის საქმე, რომ მამან რა უთვლიყო? მაგრამ მანინ მე ვამსებოდი თეატრის იმხარ ხელხით, რომელმაც არ იცოდა რა არის თეატრი. ამევე დროს მე შევანდა სამოცდა სუთმეტი შეგირდი ქართველი, დამეხი, თათარი, ბერძენი საქართველოს სხვა და სხვა მცხოვრებნი—გურული, თუში, ქისტი, ქურთი და სხვა. ამით ვეგამ იცოდნენ წმინდა ქართული და სომხური ენა, შეეჭურვე ესენი სასარგებლო და გამადვილებელი ლექსებითა, დავიფანტე მივდიე საქართველოს და კავკასიის უფილი კუთხეებში, ქალაქებსა და სოფლებში, რუსეთის უფილი აგარაში ოსმალეთ-გომბარამდე.

როგორც აშუღმა, დიდი სამსახური გავიწა მდებო ხელხის გამოფხიხლებსა. მართალია

სოცო მისი ღვექსი მანც და მანც კეთილ-
 ხმოვანი არა, მაგრამ უეკლ მისი სიმღერა—
 მუხამბაზი იდეურია, ხალხური სიბრძნით მო-
 სილი და მსმენელ-მკითხველს უროსავით სტუმს
 თავში—რომ შევიწხოს თვისი ვინაობა, დანაბა-
 ნობა და მოქალაქეობა. იგი სწორდა ქართულად
 და სომხურად. ქართულად გამოცემულია: 1.
 უბრძოლველ პოემა და მღერის სიმღერა, გო-
 ნებ 1877 წ. 2. ხსენა და სხვა ღვექსები და
 სიმღერები, 1890 წ. 3. ზღადა, 1904 წ.
 4. „მეტარა აშუღი“, 1911 წ. 5. ზღადა,
 1911 წ. უბრძოლველი პატარა 1914 წ. და
 სს. გარდა მისა რამდენიმე წერალი და მოგო-
 ნება აქვს დაბეჭდილი 1892 წ. „ივერია“-ში
 და შემდეგ „კვალში“. სწერს სომხურადც
 „ტარსა“-„ბაბოუში“

ჭაზირამ ძველებური მღერის კილო გადა-
 აკეთა, ხალხი ჭანგები მოიტანა, დაამუშავა,
 რაღაც თბილისისა და და სხვა დაბა-ქალაქთა
 მომღერლებს შორის გააგრძელა.

ქართულ სიმღერების უადასზე დაამუშავა
 სომხური სიმღერები, მაგ. „სულა ბოროტა“-ს,
 „ბუნდოვან გულს“ და სს. ხმები სომხურ ღვე-
 ქებს შეუქო.

სამოცხე მეტს ბრძას ასწავლა მღერა-დაკ-
 ვრა, მით სანუდამო ღვექსა-პურას სანუდუ-
 ბა გაუჩინა და ქუჩის გარეუნილებას ადგინა.-
 სკაირთა აქვე ადგინმით, რომ თბილისში

სიათნოვან ძეგლის დადგმას დიდი პატივი დას-
 ღა ჭაზირამ თავის დასტით, სიათნოვან სახე-
 ლობის უაგახან დაფუძნა თბილისშივე, სხადც
 თავის დასტით მღერის ხოლმე სხვა მრავალ
 მხაზრსიან იდეურ ღვექსთა შორის თვით ჭაზი-
 რა და მისი მოწაფეები მთელი ათეული წლების
 განმავლობაში მღეროდნენ და მღერობან:

„მოდო, შეილო, ჩემთანა, გულში რად : ჭ
 დამეარ დანა?!”

საქართველოს შვილი ხარ, იცან შენი ქვე-
 ყანა!.

სახლი იქ გაიკეთე—ღელა-ენა გაიკეთე,
 მხოლოდ არ დაივიწყო, მამა პაპის სიკეთე...
 მათ გასწირეს თავები ნახეს/ღღენი შავები,
 შენთვის დახოცილები ილოცე საფლავები...
 მოიგონე სულ ძველი: თამარ მფერე,
 მხარგრძელი,
 გიორგი ბრწყინვალე და დიდი ალმაშე-
 ნებელი...
 მამულისთვის კვდებოდე, მტრის პირდა-
 პირ ღებობდე,
 ვანათლებულ ქვეყნებში, კაცად იხსენებოდე.
 არ შეშინდე ომისა—მტარვალთ წინა
 დგომისა,
 პაოს-ქართლოსის სისხლო, შვილი ხარ
 თარგომისა.
 ჰაზირს ტანჯვა მაკმარე, მამას, ძმას
 დაეზმარე:

ოღეს ეს შეისრული, საფლავში ჩამახრქა
 მისასწენებელია აგრედვე: ზღადა თბიარ
 დედოფალი, სტირის შენთვის საქართველოა,
 „შავი ზღის ნაპირას ჩვენი სახლები“ და სს.

გასულ წელს აზარებდენ მისი სასმუ-
 ღა მადეაწობის 40 წლის თავის დღესას-
 წაულს, მაგრამ ომანობის გამო განზრახვა
 ჩაიშალა.

თუ როდისმე ძმობის, სიყვარულის, და
 მამულის ტრფიალების გრძობის გამოვიძებულთ
 სახელადა და დება ჭქონათ—ეს კი მუდამ ასე
 იქნება—მათ რიცხვში ჭაზირან სანა-
 ტია ადგალს დაიჭერს, როგორც კაცთა შორის
 უკეთილშობილეს წარმაბათა გამოგრძელებული
 ტბილშობი-ხმები.

იოსებ არიშთიელი

ავ. აბეხაძე
 ქართ. გაზ. თანამშრომელი (დაჭრილი) პორ. დიმიტრი (მოკლული), კაპ. მიხეილ (დაჭრილი)
 ძმანი ანდრონიკაშვილი

ე ვ ა

ქე, მასა ბრ:ლი,
 არის დამთვრალი:
 ეღება უმერალო
 ტრფობისა ზლი...

გერთის სხეული,
 მინარსეული;
 ტუზინ გრძეული—
 ტრფად სეული.
 ტრფობა უნდება—
 ცეხლი უნდება,
 გერეინ უნდება,—
 გული უნდება.

ფიქრებს ვძლევა,
 ფიქრად ეღება...
 ზღამ ეწვევა
 უფრებს — უგა!

შენსკენ შრიალებს,
 თვალს აწრიალებს,
 ტანს ატრიალებს
 და ასრიალებს...

ეგა ხელს ზეიდებს,—
 გველი აწველებს:
 ნეშტს მსაშა იღებს,
 წიფის, ცას იკლებს...

ეგა აშვილებს,
 და მას აწვენებს
 თვის ბოთლის ქილებს,
 შეკრდზე აქნილებს...

გველი შეშლებს,
 ხახვით შეთვრებს ..
 ქალი — შეუნებს
 კი ეგვდრებს:

გველი, აქ მამო,
 არის სხადამო,
 არ მისურს გაწამო,
 მოდი გაწამო...

გველს აწვენებს,
 გუ აწურებს,
 ტანს დაწურებს,
 გრძობას არწულებს...

გველიც ნეშტს აწვეს,
 გველს და შხამს ასწვეს,
 ღამას ტანს აწვეს
 ტუბილ წუთებს აწვეს...
 ქალი ნებდება...
 ზეიდებს და არ — ეღება...
 გველი ქვედება
 ზეიდებს და... თავდება.

დ. კობალი

განახლებული სული

თვალთ დაბნელებული იყო ლოგინზე. ვიდრე სულიწმირის გაეყრებოდა, სიკვდილის წინეთ, უკანასკნელი მიმოალო თვლივით განვილილ ცხოვრების გზას და აღმოჩნდა, რომ წინასწარში სიამოვნებით მოსალონი არა იყო რა. შესაძვალა სიცოცხლე მიეცა სიკვდილს უსაყვედურით... ჭ მოაგონდა ერთი მთხოველი. მოაგონდა ზამთრის ღამე, როდესაც ყრუ, უსიციხლო ქუჩაზე მოწყვნილი მიდიოდა. ყველას ეძინა ნეტარების ძილით. გარდა იმ მთხოველისა, რომელიც ქვეყნისაგან მივიწყებული იჯდა ქვაზე ქუჩის პირად და, აუტარელ სიცივის გამო, ძიებდა. მოაგონდა აბურძღნული, ქუქისაგან გაღვნილი მისი თმა; მოლოლი, მოქანცული სახის გამოძეტყველება, ჩავარდნილი, საყვედურით სავსე თვალები. მოაგონდა და ცვეთილ ფეხოსაცლიდან გადმოჰრილი, ყინვისაგან დამძრალი შავი თითებო. მოაგონდა ყოველისფერი...

მოაგონდა უსახვგრო მადლობით მასზე მიშტერებული მთხოველის თვალები იმ წუთს, როდესაც სიბრალოლით აღძრული სათბურის იხილა საწყალობით და — მომაკვდავის გულში სიცოცხლის ნატრამ იფეთქა. "რათა, რათ არ ვიყავ უხვი მოწყალი დავრდომოდ მოძმეთათვისო" გულდათუთქულიად წაიდუნდა — და, თითქო — სიკვდილს შეეჭრდა, წამოეწევა დაბარია, რომ აღმოხდა სიკვდილის წინეთ განახლებული სული ..

გ. დათიაშვილი

თ ე უ უ.

(გურულის სენა)

თელი ღვთისა შერეული გვიძახდა, მასტერს-კოისა მუშეა და მსურვეტრია" ორივე ერთიან-ვო. ვთეიქრე: რა კახხის ვარ, თუ აქინე არ დავედქეთთქა. გუაფორეული უფლებარ რაც კი მეზადა; სურეავე ვინცნა მზადტრქდავო და შესაშე დღეს მუნჯა მოვადინე შთა, ვიმუშევე სუთ თვეს: კია აუთ, ქე მეშეწონა ხუთის წინაშე. მარა ხუთა თვის შერე რამ ანთება და მადგა, ითფერი თქვეს მისაფეს. რომ წავად ბოშო, დიდა უთინა, სუთ სხათე — შვალამის თორმეტ სხათამდე ვინ გამოკეშობს! რომ სთქვა რამე ცხვიარს შთაწირეხებენ. ახლა სხვა დროა, ასრე უნდა ვიმუშეოთო. უოფელფერს თავი დასხევა: ცოლ-შვილმა გადამცინო, ბოშო, ცოლ-შვილმა. ბანქებმა ბიძას ძახილი დამიწყო... ცოლმა — შენ ვინ ხარ, ამიფერ დროს რომ მომღებუებო!.. დედა, აქინე დამდგარეი-ფეი, ძამია, კი არა ხელს მრასა მკლამა — არ მერხანა!.. მს კადო აფერი. ვთეიქრე, მომამდე ვიმუშევე, ანსისი და აბრავინი ხემ სქემესთქვა .. სხათათთ წავად იმერეთში და ძან კია დროს გავატარევი ცოლ-შვილსთქვა. მარამ არ შეეჭამოს ჭირმა ვაღვასხამ ქრისტეშობისთვეს გამუჰერეს აბიფელანა. "ნი კუდა .. ნი ზოგნი-ტო... დედა მირაზხანიკია. რამოტეიტო .. ბი-დელოთი ნიკავთო ნი ახლენაიტო", და ხემო გა-მოწვიბარტებული სურესენი ქე არ დამარხა აქინე გაბითქინეული. .. თე უუ... ამიფერ ცხავრებს!..

ა. ძაძაძია

ლია წერელი

(„ქართული თეატრის ისტორიის“ შედგენა-გამოცემის გამო)

სამოც წელიწადზე მეტია, რაც ჩვენს თანამედროვე თეატრს საძირკველი ჩაეყარა, საუკუნეზე მეტი—რაც პირველად ქართველთა მეფის სასახლეში ქართული ორიგინალური პიესა იქმნა წარმოდგენილი ცნობაა, ე-თომც ქართული სახიობა ძველადაც ყოფილიყოს, მაგრამ ჩვენ არა თუ უძველესი, განვლილი ნახევარი საუკუნის ამბებიც-კი რიგია-ნად არ ვუწყით...

მიღის ძეგლი, მამა-პაპათა ნაკეთები დროეპისიდან მტკერით იფარება და მათ მოსაგონებლად რაიმე ძველი ჯერაც ვერ აღგვიშარათეს...

ჩვენს დრამ. საზოგადოებას ჰქონდა მდიდარი არქივი, მაგრამ იგი შარშან უღმობებლმა ცეცხლმა შთანთქა. საკმაო ხუთი-ათი წელიწადი გავიდეს, რომ ბევრი რამ საყურადღებო, რაც ჯერ კიდევ დღეს ჩვენ ზეპირად გვახსოვს ანუ რის საბუთებიც შეიძლება შევკრიბოთ,—სამუდამოდ გაპქრეს...

ქართული თეატრის დეწლი იმდენი სამშობლოს გათვითცნობიერებაში ჩვენს დღილია, ჩვენის ერის შედუღება-გაერთიანებაში ეგოდენი ამაგი მიუძღვის, რომ მიუტევებელი ცოდვა აქნება, თუ ღირსეულად არ ავისწეროთ. და არ დავსურათხატებთ ამ ჩვენი უწმიდეს ტაძრის თავგადასავალს, მის თანდა თან ზრდა-განვითარებას...

ამ მოსაზრებით ჩვენმა რედაქციამ (ეურ. „თეატრი და ცხოვრება“-მ) გადასწყეტა გამოსცეს „ქართული თეატრის ისტორია“, დაახლოვებით შემდეგი შინაარსით: ა. საზოგადო მიმოხილვა; ბერიკობა; ბ. თეატრი უძველესი დროიდან მე-XVII საუკ დასასრულამდე; გ. მეცხრამეტე საუკუნე: პირველი ნახევარი, მეორე ნახევარი; დ თანამედროვე თეატრი; ე. ქართული დრამის ისტორია; ვ. მუდმივი სცენის აღორძინება; ზ. დრამატიული საზოგადოებანი (თბილისსა და სხვაგან); თ. წარმოდგენები დაბა-სოფლებში; ი. სახალხო თეატრი; კ. დრამატიულ წარმომებთანუსხა; ლ. ბიბლიოგრაფია; მ. კრიტიკული განხილვანი, ბიოგრაფიები, დახასიათებანი,

პოდპ. ალ. პავლეს ძე მოსიძე

ქ. ქუთაისის მოურავის მიადღილის შვილი, მოკლული პოდპოდითში გერმანელებთან ბრძოლის დროს.

და დღესას ვისურს...

მასსოვს...

ახალწლის ღამე აუო...

თოვლის ფიფქებთან ზეწარ გადაფარებულ სარტყელს დამზგავსებუღი სმეღეთა ცას უმანკო ქალსავით შესტინოდა...

თათხის ფახტრებიდან შობის ხის მწავალფროვან სხანთურას სხავება გდამზარუღეთო და თოვლზე, გეღულც ქალ-ვავსავით, ტქრიაღებტომტომებდა... სის გარშემო მონტეგეგე ბეგშეკის სანახარდლო ჭნაცვ კამოსტეგმენენ და დამის მიწურულში ახალწლის დიღას ეგებებოდნენ...

დრო შეიტცვლა...

თუმცა ახალწლის ემბლემა წუხელისაც ბჭეფრიაღებდა, მაგრამ უგულა მდუმარება, სეგდა ვარამი ბეგშეკის გულსაც მოსდებოდა...

...და საათმა თორმეტკურ დაჭკრა...

გდასწყდა... ბეგშეკმა გედარ შოათამიესკ, ერთმანეთს გადახედეს, წამს ხის ირგვლიეფერხული ჩაბაკს და მტხნებაბე ხმით დახდახეს:

ჩვენ სამშობლოს ვანდი აკრავს, მდუმარებს შთა, ტუე და გეღა; სისხლი მიჭქუსს, მაგრამ მანტ ჩვენ არ გვაკართობს სეგდა მწეღი და დღესც გვსურს, საიმეღათ, მოგედოტოთ ახალ წეღი...

მინ. კიაზოშვილი

მოგონებანი წიგნი დასურათებული იქნება მსახიობთა, დრამატურგთა, სათეატრო მოღვაწეთა, სცენებისა, ჯგუფებისა, ტანისამოსის, ტიპებისა და სხვა სურათებით. ყოველგანყოფილებას საგანგებო მოწვეული სპეციალისტი დაამუშავებს. წიგნის საბოლოოდ დამუშავება იკისრეს ი. გედევანიშვილმა, ივ. გომართელმა, ივ. მაკავარიანმა და ვახ. ღამბაშიძემ ცნობილ მწერალ-მოღვაწეთა დახმარებით. წიგნი დაახლოებით 500-600 გვ. იქნება, მოზრდილი ტანისა.

წიგნი რომ უფრო სრული და, რაც შეიძლება, უნაკლო იყოს, საჭიროა ყველა ჩვენმა მწიგნობარმა და ჩვენის თეატრის გულშემბატყვარმა ხელი შევიწყოს ამ წიგნის შედგენა-გამოცემის საქმეში. ამიტომ უმორჩილესად ვთხოვთ ყველას, ვისაც რა მოეპოვებოდეს: მოგონება, სურათი, ნახატი თუ სხვა, მოგვაწოდოს დროებით: ყოველგვარ მასალას საგანგებოდ შემდგარი სარედაქციო კომისია განიხილავს, ზოგიერთი მასალით ისარგებლებს, ზოგს, თუ საჭიროდ სცნო, სრულად დაბეჭდვას ავტორისავე ხელმოწერით. (სასურველია, თუ ვისთვის უწერია რამე ქართული თეატრის შესახებ და დაუბეჭდია — წყარო გვიჩვენოს) ყოველივე მასალა უნდა გამოიგზავნოს ჩვენს სახელზე: **თიფლის, რედ. "Театри да Цховреба" Иосифу Имедашвили, ზედწარწერით: "ქართული თეატრის ისტორიისათვის".**

იოსებ იმედაშვილი

ქართული სასენარო ხელოვნება და გუსნა 1914 წ.

ჩვენის თეატრის ცხოვრებაში გასული წელი ბევრის მხრით იყო საყურადღებო: დიდ დაბრკოლებათა შემდეგ, ქართ. დრამ. საზოგადოების თაოსნობით შესდგა სრულიად საქართველოს სცენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობა, რომელმაც უმაგალითო საქმიანობით იწარმოვა 8 15 თიბათეს. სხდამაზე წარმოდგენილ და წაკითხულ იქმნა რამდენიმე საყურადღებო მოხსენება, რომელთა შესახებ შესავფერი დადგენილებანი შემოიშავა ყრილობამ; სხვათა შორის, გამაარკეია სახე ჩვენის სცენის მოღვაწეთა, ახალ მიმართულებას საფუძველი დაუდო და სცენის მოწარმე, თვის მოწოდება-დანიშნულების ღრმა შეგნებით აღფრთოვანებულნი, საქართველოს დაბა-სოფლებისკენ — თეატრის აღდგენისკენ დიშალნენ, უფრო ნაყოფიერი მოღვაწეობისთვის, მაგრამ შუა ხაზულში დაწყებულმა საერთაშორისო ომიანობამ მტრად შეაფერხა მათი მოქმედება...

ბარტ. ღარბ. სახ. გამგეობამ, წინა 1913-14 წ. სეზონის საუცხოვო ნაყოფით და სრ. საქ. სც. მოღვაწეთა ყრილობის დადგენილებით წაქეზებულმა, ახალი დასი შეადგინა, შემეტესად ახალგაზრდა ძალთაგან, სასცენო ხელოვნებაში ახალი კვლის გველებს აპირებდა, მაგრამ სეზონის დაწყებისთანავე (გამართა მხოლოდ ერთი წარმოდგენა „მსხვერპლი“) თეატრი დაეწვა (25 ენკენისთვის). მიუხედავად ამ ზარალისა, გამგეობამ არტ. სახ. თეატრში დაიწყო წარმოდგენების მართვა, მაგრამ საზოგადოების გულცილობა და უსასხრობა ამ იოტულ დასი დათხოვდა. დასის დათხოვნა სახ. კრებაშე დადასტურა. გაკირვებაში ჩავარდნილმა დასმა შეადგინა ამხანაგობა და რამდენიმე წარმოდგენა გამართა სახ. სახლში, მხატვრულ-ხელოვნურად მოწყობილი. ამ წარმოდგენებს ხალხი ბლომად ესწრებოდა.

ჭუთაისის დასი დიდის წარმატებით მუშაობდა (ქუთ. დრამ. სახ. თაოსნობით, ვ. შალიკაშვილის რეჟისორობით და ვ. გუნის გამგეობით). დასი შემდგარია უმთავრესად დამსახურებულ მსახიობთაგან. ომიანობამ თითქმის ხელიც შეუწყო, კვირაში ოთხი-ხუთი წარმოდგენა იმართებოდა, შეჭრელებული რეპერტუარით. იღებოდა კლასიკური, ისტორიული და თანამედროვე პიესები, ორიგინალური და ნათარგმნი. თეატრი თითქმის მუდამ იყო და ხალხიც კმაყოფილი რჩებოდა.

ბათუმის ღარბბ. სახ. გამგეობამ, რომელიც წინა სეზონში სახელოვანად აწარმოებდა საქმეს, ომიანობის გამო სეზონი ვერ დაიწყო, თუმცა დასის მოწვევას ცდილობდა.

ბაქოს ღარბ. წარმ. ქართულ სკოლასთან არსებულმა, დიდი მუყაითობა და შორს გამჭვრეტე-

ლობა დასაოწმებელია: რეესორად მიიწვიან სკენისა და მწერლობის კარგად მცოდნე შალვა დადიანი, მოძრავი დასის ბელმძღვანელი და ბათუმის დრამ. საზ. ერ-თი შემქმნელთაგანი. აქ წარმოდგენები ყოველკვირა იდგმებოდა სკენის მოყვარულთა და მსახიობთა დახმარებ-ბით. ხალხი თითქმის მუდამ ბოლომდე ესწრებოდა.

დაბა ზინთურამ, წინა წლების მიხედვლები-სამებრ, მიიწვიან დასი ვანო ბარველის რეესორობით, მაგრამ ომიანობით წარმოების შესუსტების გამო, და-სი დაითხოვა. წარმოდგენების პართვას შეუდგა ვანო ბარველი სკენის მოყვარეთა მონაწილეობით.

სახალხო სახლში მომქმედო წყე თვის რეეი-სორ-დასით დღი მუყეთობით წუე მახობად, კვირაში თითქმის ორ სამ წარმოდგენას სდგამდა, იდეურის რე-პერტურით, სახალხო—იფე ფსეებით (4 კ. 50 კ.) წარმოდგენები თითქმის მუდამ მხატვრობის იყვ და ხალხიც დიდძალი ესწრებოდა ხოლმე. ამ წლის მოქ-მედება, ჩვენის ხალხის გათვითსწომიერებაში, განუ-ხობდება.

სვალდის სახალხო თეატრი სკენის მოყე-რეთა დასი ი. ივანიძის რეესორობით და გამგეობის თაოსნობით ყოველ-კვირა მპართავდა წარმოდგენებს შექმნილებლის რეპერტურით.

საქალაქის სახალხო თეატრამც, რომ-ლის პირველმა ნაბიჯებმა პირუთუნელი კეჭა გამოი-წვია, ბოლოს შეადგინა საქმიანობა, მაგრამ სახამორო სტუნიის დასაწყისში განახლა მოქმედება ჯერ შ. სა-ფორავისა და შემდეგ ს. სვიმონიძის რეესორობით. წარმოდგენები მაინც და მაინც მხატვრულად არ იდგმე-ბოდა.

ავაღლის აუდიტორიაში, რომელშიც საძირ-კველი ჩაუყარა სახ. წარმოდგენებს, ი. ძნელაძისა და ვ. დ. ლაშქარაშვილის თაოსნობით განახლდა მოქმედე-ბა. ი. ხაშვილის რეესორობით და სამი თუ ოთხი პიესაც იიდგა.

საგაფის სკენის მოყვარეთა ჯგუფს აუდიტო-რია ხელიდან გამოაცალეს და შემთხვევით წარმო-დგენები იმართებოდა.

სახატოლოცამ უკვე დრამ. წყე შესდგა დამ-ტკიცებლის წესდებით, მაგრამ მოქმედება კი ვერ დაიწყო.

ძირითული საჩომოდგენები იმართებოდა „ახალ კლუბში“, „საქართო კლუბში“ და სხ.

საზოგადოთ სახალხო თეატრის ასპარეზი გა-ფართოვდა, განწდა თეატრის მუდმივი მფე-ლი: სახალხო თეატრები თითქმის მუდამ ხალხით სასეე იყო. სახალხო თეატრებში საზოგადოებაც (სა-შუალო ინტელექტუელი და წვრილი ბურჟუაზია) ესწრე-ბოდა მაშინ, როდესაც არტ. სახ. თეატრში თითქმის ცარიელი იყო ხოლმე. ეს გარემოება ერთხელ კიდევ ნათელ ჰყოფს, რომ ჩვენში ბოლოად კარგათ დაყენე-ნებულ სახ. თეატრი იმოგინება და საქართო თეატრის სრული დემოკრატიკა გახალხოსნება.

ხალხი განსაკუთრებით მშობლიურ რეპერტურას ეტანებოდა.

სახ. თეატ სკენაზე ეამის-ეამად მონაწილეობ-დენ ხოლმე ჩვენი დამსახურებული მსახიობნი ვ. აბა-

შიძე, ეფ. მესხი, ელ. ჩერქეზიშვილი, ვ. გამყრელიძე, კ ყიფიანი და სხ

გასულ წლის დასაწყისს გადახდილ იქმნა კ. დ. ყიფიანის 45 წ. მოღვაწეობის იუბილე. აპირებდნენ ელ. ჩერქეზიშვილის იუბილესაც, მაგრამ ომიანობის გამო გადაიდო

სამშობლო დრამატურგიამ ბევრი ვერაფერი შეიმძია, აღსანიშნავია მხოლოდ დ. კასრაძის „მეფე არლეკინი“, ტრ რამიშვილის „დედინაცკალი“, გარ-დელის გაწყვეტილი სიმი“, ირეთელის „ბედნიერი დღე“ (სუყველა წარმოდგენეს), ი. გვედევანიშვილის „სინათლე“—ნაწილი მეორე, ი. გამართლის „ისიანის ოინები“, ს. გლავასვილის „ესობრება“

ჩვენამ პიროვნულამ მუსიკაშიც სათვალჩინო ნაბიჯი გადასდგა უფრო ნაილად გაბძნდნენ ჩვენი კომპოზიტორნი. გამართა ერთი ორი კონცერტო უფ-რო ახალად გარდაცვლილ კლავსოლის ნაწარმოებში, და არაყვივობამ დაამთავრა თავისი ქართული ორიგო-ნალური ოპერა „თქმულება შოთა რუსთველის შესახებ“, დასწერა რამდენიმე სამუსიკო ნაწარმოები, „ახალ კლუბში“ გამართა ორი კონცერტი. ზ. ფა-ლიაშვილმა დაამთავრა ოპერა „ახესალომ და ეთერი“, კ. ფოცხვერაშვილმა გამართა სამი მეტად საყურადღე-ბო სასულიერო-საერო, უმეტესად საკუთარ ნაწარმოე-ბთა, კონცერტო: ერთი მეფის მოადგილის სასახლეში, მეორე არტ. სახ. დარბაზში, მესამე სახალხო სახლში, სადაც ლექციაც წაიკითხა. სათვალჩინო ამაგი დასდეს სამშობლო სახალხო ჰანგების გაფრცხლებას მ. კავსა-ძის, ქეთარაძის, ლოლაუას, ვანაშვილის და სხ მეშახლოვანთა გუნდებმა. ნიკ სულხანიშვილმა გრა-მოდონით ჩასწერა ხალხური სიმღერები, ევა ბრიუნელ-მა, რომელიც „ახალ კლუბში“ ლოტბარობდა. კ. მ-ზეთში მოგზაურობის დროს შეჭკობა ადგილობრივი ხმები და სხ.

ყველა მუსიკოსნი მასლოვმა ჰქრებენ და ეროგ-ნულ ჰანგებს ნოტებზე ამუშავებენ. ეს მუშაობა ნა-თულ ჰყოფს, რომ ქართულ მუსიკას მალე შეეძინება ვრცელი მუსიკალური ორიგინალური ნაწარმოები. ამის თავდებია ჩვენთა კომპოზიტორთა და მუსიკის მოყვარულთა პირველი ნაბიჯები.

მ-ი

სათეატრო საქმე პროცინციაში 1914 წ.

საეატრო საქმე ქალაქებიდან დაბა-სოფლებშიაც გაფრცხლდა. დაბა-სოფლის საზოგადებამ წარმოდგენებს ძალიან დაეწიფა ახლა ისეთი დაბა არაა, რომ ზაფ-ხულობებში წარმოდგენების სეზონი არ იყო მოწყობი-ლი ხშირად იმართება წარმოდგენები სოფლათაც. ბეგრს საეითხველოს თუ სხვა კულტურულ დაწესებუ-ბას წარმოდგენების გამართვისეკან შემოსულ ფულით უფკია სული-კულტურულ დაწესებულებას რომ სალ-სარი შემოეღვევა, მის საშუენწლად წარმოდგენას მარ-თავს.

წარსულ წელს კიდევ უფრო ხშირად იმართებოდა წარმოდგენები, ვიდრე წინა წლებში.

წარმოდგენების საქმეს თორემის ხელოვნების არ მტოვანნი განაგებდნენ და ხშირად ხელოვნების წმინდა მინას შეხვეწა ითვალდნენ.

საქმეს ასეთ გარემოებას წარსულ წელს მიეკუთვნებოდა. პრესის ფურცლებზე ხშირად შეეჩენ ამ საკითხის. სკენის მოღვაწეთა პრ. ყრილობამაც იქონია ამ საკითხზე მსჯელობა ესკარიელ სიტყვებდ დარჩა და საკვირველიც არაა, რომ ამ მხრით მდგომარეობა შეუცვლელი დარჩენილიყო პრესისა და ენის დამზინებებს და მით საზოგადოების აბურად აგდებდას და ავტორების სახელის შელახვას წარსულ წელსაც კონდა ადგილი პროვინციის სკენზე. გონიერ ადამიანს და თეატრის გასულწოდლო მოყვარეს პროფესიონაში წარმოდგენებზე დასწრება წარმანაც ტანჯვის შერს არას გვრდა. ვისურვით ამ მხრით წელს მინაც გაუჭვავებებულყოფს საქმე.

ქართული სახიობა

ძარბაზი. მ ახ. ახსანაგორამ ად **წუწუხანავა** რეჟისორობით **ხანასკეცს**, 26 ქრისტეშ. სახ. სახლში წარმოადგინა აუ. ცაგარდის **„არც განსახეს ვეღარ ნახესა“**, კომ. 3 მოქ., და **„ოთხი იმერული“**, ვად. 1 მოქ. იმერე ჰაქსა ცოცხლად და მსტურულად იქმნა წარმოდგენილი. **„არც განსახეს ვეღარ ნახესა“**-ში განსაყოფრებათ კარგება იუვენე ვ. ხანასკეც (აუტორი), ელ. ჩერქეზაშვილი (კატიხე); ვ. ფრონისიძირელი (ნაიო ყურაშვილი), ვ. არბიძე (გოტრაია), ალ. იმერული (გაგუა), ალ. ვადაბეგაშვილი (ფიხელის), ვ. კორაშვილი (დ. ვ. ჯამბაზაშვილი) და შ. ჭაყურელი (ილაუ). კარგად ასრულდებენ ბ. ბუჭიაშვილი ორბასეს და ბ. ბუღაძარბიძე არტეი ფანისი. სოფლის გოგოები მანც და მანც ისეუები არ იუვენე, რომ ქადაქას რიგებ დაეფუტებინათ: თათქოს ცომახს სასკეად ფეხელის ცრმა არაბის, ვეგარდის ილე უმნოდ ბუქიანა მანის სახე ქართლ-ჯახეთას სოფლებში უფრო სსუა რიგი საქორწილო გოგოება.

ოთხ იმერულიში შეუდარებელი იუვენე ვ. კორაშვილი (მასილა) ი. ზარდალაშვილი (სტრიფონა), ვ. არბიძე (ზალაი); და ალ. წუწუხანავა (ხიკოლაზა)

წარმოდგენას დიდძალი სახიობა დაესწრო. **წინამძღვარ - ი**

დ. ბახუშვი 27-ქრისტე, საქუთარს **სთავტორ** შენობაში, ხაშურის ქართულმა დრამატ. წრემ გამართა მორიგე ქართული წარმოდგენა. ითამაშეს: „ბატონი და ყმა“ დრ. ვ. მ. შალვა ლდიანის მიერ გაბმულყოფ-

და „მოულოდნელი შემთხვევა“ ვად. 1 მოქ. მეზუროვისა. მონაწილეობდნენ: ქ. ქეთო კალაძე, ბ. კორაბია, ქუთათელაძე, კვლიაშვილი, მწილაძე, ხობერიაძე, ცხილაძე, ტატიშვილი და სხ. როდების უცოდინარობით და მსტურულის მხრივაც მერტო კოკლობდა. შოგიერთ მოთამაშეთა გამოკლებით. ძლიერ უფერულად ჩაიარა, ისედაც მუტად უშინარასო ვადველობა „მოულოდნელმა შემთხვევა“ და რომ იმერის როლის შესრულებლმა ბ. ალ. კორაბიას არ გამოეყოფინა, მაყურებელთ უმეცაყოფილებას სახლდარი არ ეწყებოდა. 4 იანვარს იდგებოდა: „ამ დროის გმირები“ დრ. 4 მოქ. ბაქრაძისა და მოკლე ხანში „სამშობლო“-ურისთვის.

ნიკო გურული

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

— **პართული თეატრის ახახმენობა**დ ჩვენმა რედაქციამ სალმეშენლობა კომიტეტს გადასცა დღემდ რედაქციოში შემოსული 128 მან. და 20 კ.

— **სალიბრაბორო დლო** გაიმართება ახალ კლუბში დღეს 4 იან. ქართ, დრამ. სახ. სასარგებლოდ. მგონავი ალ. შანშაშვილი წაიკითხავს თავის ახალ დრამა—პოემას „ქალი გრძნული“, რომლის წაკითხვის შემდეგ კამათი გაიმართება. ეს წარმოდგენები ჩვენს ჟურნალში დამბეჭდება.

— **კომ. დ. აბაშივილის ნაწარმოებთა** ახალი ტომი იბეჭდება მოსკოვში. შეიცავს 225 ქართულ სიმღერასა (ნოტებზე) და 50 საინსტრუმენტო მელიოდის.

— **ახალმა კლუბამ** წ. კ. საზოგადოებას შესწირა 800 მან. ფული უკვე გაუგზავნა გამოგებას.

— **საქალაქის თეატრის** 100 მან. დანხარება აღმოუჩინა ქალაქის თვითმართველობამ.

— **ალ. ჩიქაძევილის სახანაშვილი** 7 იანვარს სახალხო სახლში მსახიობთა ახსანაგორის მიერ წარმოდგენილი იქმნება „ორი ობოლი“.

— **დღინამდ და ცალკე გასასული** **გამოვიდა** იოსებ იმედაშვილის გამოცემება: 1) „ჯეჯუტები“, მოთარბობათა კრებული და ნახტორშვილისა, 118 გვ. ავტორის სურათით. ფ. 30 კ.; 2) „სინათლე“— ნაწილი მღერის, ზოა. ფერია 3 მოქ., 7 სურ. ი. ვეღვაშევილისა, ავტორის სურათით, 63 გვ. ფ. 25 კ.; 3) „სტორება“, პიესა 3 მოქ. ს. გლახაშვილისა, 50 გვ. ფ. 20 კ.

— **რამაძევილი მიიღო** იოსებ რაჭველის მონებობა „მარიანა“, სურათებით ფ. 15 კ.

— **სინათლე სომხურად გალათარგნა**, მსახიობმა გ. ვეღვაშევიმა — ვ. მირალიანმა. პიესა მოკლე ხანში სასკენურთო სამართველას წარედგინება მობართვის ასახედად, მალე ცალკე წიგნად გამოიცემა სურათებით.

— **მსახიობთა კახანაგორის** წარმოდგენები გაიმართება იანვრის 7, 13, 19, 23 და ს.

— **საბურთალოს სახალხო სახლის** სკენა უკვე გაცემებოლია, ამ ცერითა დეკორაციებს დაამზადებენ. განათებულ იქნება ელექტრონით. ცერის იანვრის 4 დილას 10 საათზე დანიშნულია რეპერტიკები და ამ მოკლეხანში წარმოდგენები გაიმართება.

ჩვენი ურსთ

სონ. გ. მ. დაიბეჭდება. გონივრ განაგრძით დალომის იმპერის თეატრის შესახებაც მოგაწვოლოთ. **იჩხა** **ც. ს.** დაიბეჭდება.

წელიწადი
მისამამ

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მან.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

ჩვეულებრივის პროგრამით იმ. გომართლისა და იოს. იმედაშვილის რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მახლობელ მონაწილეობით და ჯენი საუკეთესო დამსახურებულ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-კაზმულ მწერალთა, მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვან-მხატვართა თანამშრომლობით. იუმორისტული განყოფილებით და შარტებით.

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულებების გარეშეა ჟურნალი უმოთაგრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ ზოგადნათა ვარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

ფ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გავლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ნენენისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სსორაბანი-ს სტამბაში) დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა იგნათიად-ში, ცოდნისა წიგნთსავაქროში, რკინის გზის სახელოსნოში—ალ. ძაძამიასთან.

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 ევ. მორიგებით, 2, გვ. კორპუსის 3/4 კარი ერთ სვეტზე 25 კ. მ-ზე—20 კ., 1/2 ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлиς, Ред. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили რედაქტორ-გამომცემელა ანნა იმედაშვილისა

Открыта подписка на 1915 годъ.

МАЛЮТКА

Журналъ для маленькихъ дѣтей

Допущенъ Министерст. Народнаго Просвѣщ въ библиотеки дѣтскихъ садовъ и приютовъ

Годъ изданія тридцатый

12 книжекъ журнала „МАЛЮТКА“ 12 выпусковъ Мурзаевъ В. „Творческая сказка“
12 сказокъ: и „Сказки Пота Ученаго“.

24 Преміи—игрушекъ для вырезыванія, склеиванія, рисованія и т. п.

Съ 1915 года открывается при журналѣ специальный отдѣлъ

„ХУДОЖНИКЪ-МАЛЮТКА“.

гдѣ будутъ даваться указанія и образцы какъ и что лѣпить, рисовать, вырѣзывать и наклеивать.

Веденіе отдѣла „Художникъ-Малютка“ поручено художнику В. С. Мурзаеву.

Годовая премія

„Приключенія мики“

Интересный разсказъ (заимствованный съ англ.) М В Архангельской

При первомъ номерѣ подписчики получаютъ ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЛИСТЫ для наклеиванія картинъ изъ сказки „ЗОЛУШКА“

Подписная ц. съ пер. во всѣхъ гор. Россіи:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ 4 р.

Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к

Заграницу:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ

Кота Ученаго 5 р.

Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к.

Ингороднихъ просятъ адресовать свои требованія.

Москва, редація журнала „МАЛЮТКА“.

Спиридоновка, д 14,

Въ Москвѣ подписка принимается въ конторѣ Г. Печковской, Петровскія линіи

Редакторъ М. Архангельскій.

Издатель Ингоиздательство „Школа“

